

منظر میان فرهنگی در گفتگو مهم است/ اخلاق و عرفان راهی برای گفتگوی ادیان

یک استاد فلسفه دانشگاه علامه گفت در حوزه گفتگو منظر میان فرهنگی بسیار مهم است و اگر به این مساله توجه نشود ما در همان مباحث سنتی گذشته باقی می مانیم.

یک استاد فلسفه دانشگاه علامه گفت در حوزه گفتگو منظر میان فرهنگی بسیار مهم است و اگر به این مساله توجه نشود ما در همان مباحث سنتی گذشته باقی می مانیم.

به گزارش خبرنگار مهر، دکتر علی اصغر مصلح، دانشیار گروه فلسفه دانشگاه علامه طباطبایی در دومین روز از همایش بین المللی فلسفه دین معاصر که روز دوشنبه 4 دی ماه در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد، در مورد «#171 گفتگوی ادیان ابراهیمی با ادیان شرقی؛ بحثی میان فرهنگی است» به سخنرانی پرداخت.

وی در ابتدا گفت: ادیان پایدارترین و موثرترین صورتهای زندگی انسانی را شکل داده اند و هنوز هم اساسی ترین صورت های دلبستگی آدمیان را تعیین می کنند. برقراری مناسبات مسالمت آمیز میان فرهنگ ها مستلزم درک عمیق پیروان ادیان از یکدیگر است و به همین جهت گفتگو و مفاهمه میان ادیان، مقدمه ضروری برای گفتگوی فرهنگ ها است.

دکتر مصلح با بیان اینکه ادیان ابراهیمی (مسیحیت، اسلام و یهود) با ادیان شرقی (بودیسم، هندویسم و دیگر آئین های شرقی) تفاوت های بنیادی با یکدیگر دارند، تاکید کرد: علیرغم اطلاق دین بر دو گروه از ادیان تفاوت هایی در اصول، اغلب باعث سوءفهم می شود و یا گفتگوها در فتح باقی می ماند. شرط اول گفتگوی میان ادیان فراهم آمدن مقدمات برای درک عمیق از یکدیگر و بخصوص درک تفاوت ها است و پس از درک تفاوت ها باید راه های کسب همپوشانی ها را یافت.

وی افزود: در حوزه گفتگو منظر میان فرهنگی بسیار مهم است و اگر به این مساله توجه نشود ما در همان مباحث سنتی گذشته باقی می مانیم.

دکتر مصلح به سابقه گفتگوی ادیان و مناسبات میان دینی اشاره و تصریح کرد: گفتگوی ادیان از ابتدای تاریخ ادیان وجود داشته، اما به طور خاص از اوایل قرن 19 تمایلی میان رهبران ادیان و متفکران دینی در این زمینه بوجود آمد که این مباحث از دو وجه مورد توجه قرار گرفتند؛ یکی بحث های فکری و اعتقادی ادیان در فضای دانشگاهی و دینی است و وجه دوم توجه به گفتگوی ادیان از منظر سیاست و قدرت است.

استاد دانشگاه علامه طباطبایی با بیان اینکه در میان مقوم های فرهنگ موثرترین عنصر دین است، ادامه داد: دین با یک نوع تعلل خاطر و ایمان همراه است که دیگر عناصر فرهنگ چنین خصوصیتی ندارد. بنابراین گفتگوهای بین فرهنگ ها وابسته به مناسبات ادیان با یکدیگر هستند.

وی تاکید کرد: گفتگوی ادیان علیرغم ضرورتی که دارند، اما به نتایج اساسی و تاثیرگذار در سطح جهان منجر نشده اند. در نوع دوم گفتگو که نسبت میان ادیان توجه به عنصر قدرت می شود، اثرگذاری بیشتری دارد. توجه به گفتگو و مناسبات میان ادیان در متن واقع را باید مورد توجه قرار داد. گفتگوی ثمربخش نیازمند دو مقدمه است؛ اول اینکه باید به زیست جهانی توجه داشت اینکه ما در چه متنی این گفتگو را صورت می دهیم و در حال حاضر زمانی که همه چیز را قدرت تعیین می کند ما باید به این مساله توجه داشته باشیم.

دکتر مصلح با بیان اینکه گفتگوی ادیان باید با توجه به زیست جهان اتفاق بیفتد تا ثمربخش باشد، افزود: از دیگر موضوعاتی که باید مورد توجه قرار داد این است که امروزه گفتگوی ادیان یک نسبتی با فرهنگ مدرن دارد آنچه پیوند دهنده بین فرهنگ ها از جمله ادیان است، فرهنگ مدرن می باشد یک پایه نظری گفتگوی ادیان توجه دادن به زیست جهانی است که فرهنگ مدرن پدیدآورنده آن است و این فرهنگ مدرن است که سرنوشت گفتگوی ادیان را تعیین می کند.

وی احساس نیاز گفتگوی میان ادیان را مدرن خواند و گفت: نقشی که امروز ادیان در جهان معاصر می آفرینند به نحوی وابسته به فرهنگ مدرن است؛ فرهنگ مدرن خصوصیتی داشته که برای سایر فرهنگ ها یک دوره تنش را ایجاد کرد و این فرهنگ بعد از توجه به شرایط جدید به تثبیت شرایط جدید خود پرداخت.

وی تاکید کرد: ما در گذشته به اقتضای شرایط خاصی که در مناطق مختلف بوده ادیان نسبت هایی با هم داشتند، اما امروز شرایط متفاوت شده است؛ مثلاً جنگ های صلیبی کاملاً صورت دینی دارد اما اگر این شرایط را با نسبت اسلام با آئین هندو مقایسه کنید متوجه می شوید که در دوره گورکانیان یک تالیف دلنشینی میان اسلام و آئین هندو ایجاد می شود در شرایط جدید ضمن توجه به تاریخ باید به شرایط معاصر که در آن به سر می بریم توجه داشته باشیم.

دکتر مصلح تصریح کرد: بینش میان فرهنگی مبتنی بر این برداشت که در زمان معاصر ما انسان هایی هستیم که با سنت های مختلف به هم رسیدیم به این معنا که مسائل مشترک داریم و ناچاریم برای زندگی کردن با هم گفتگو کنیم و اینجا گفتگو مفهومی کاملاً واقعی دارد در چنین جهانی اولین اصلی که باید کنار گذاشته شود خودمحوری و خودمطلق بینی است در این شرایط در بحث میان فرهنگی دشوارترین بحث میان دینی است.

استاد دانشگاه علامه طباطبائی افزود: دعوت میان فرهنگی در بحث ادیان دشوارترین دعوت است، اما این دعوت ضروری است در زمان ما باید استعداد فرهنگ ها و ادیان مختلف را بسنجیم که چقدر توان دارند از خودشان فاصله بگیرند یعنی ادیان در عین پابندی به حقیقتی که بدان ایمان دارند بتوانند با فاصله گرفتن در نقطه میانه قرار بگیرند که ادیان در این زمینه استعدادهای متفاوتی دارند.

وی تاکید کرد: شرایط جهان معاصر به گونه ای است که ما نیاز داریم که نگاه میان دینی و میان فرهنگی را تمرین کنیم تاکنون در گفتگوی ادیان یک روش سنتی حاکم بوده است، اما به نظر می رسد که با اتفاقاتی که درون ادیان و شرایط زیست جهان ما اتفاق افتاده است باید در صورت گفتگوی ادیان تجدیدنظر کنیم و به جای اینکه هر دینی با تکیه با اصول و اعتقادات خویش بر حقانیت آن پابفشارد باید با مسائل عالم معاصر درآویزیم، چون ادیان همه در این اصل اشتراک دارند که در مسیر بهزیستن هستند.

دکتر مصلح گفت: یکی از راه های گفتگوی ادیان در عالم واقع که منجر به نتایج موثر می شود بحث در مورد مسائل مشترک انسان معاصر است و اینکه هر دین توان خود را در فهم مسائل مشترک فعلی و ارائه راه حل بیان کند.